

Бр: 10-100
Скопје: 02.07.2025

Комисијата за заштита на конкуренцијата врз основа на член 10 и член 15 став (3) од Законот за контрола на државната помош („Службен весник на Република Македонија,, бр. 145/10), а постапувајќи по Известувањето за планирано доделување на помош поднесено од страна на Агенцијата за промоција и поддршка на туризмот бр. 10-46/1 од 04.06.2025 година, на седницата одржана на 02.07.2025 година го донесе следното

РЕШЕНИЕ

Средствата доделени од страна на Агенцијата за промоција и поддршка на туризмот во вкупен износ од 91.975.000 денари од Програмата за промоција и поддршка на туризмот за 2025 година („Службен весник на Република Македонија,, бр. 28/25) за субвенционирање на странскиот организиран туристички промет врз основа на Правилникот за начинот, видот и висината на субвенциите („Службен весник на Република Северна Македонија, бр. 70/25) за остварување на субвенции за туроператори и туристички агенции за престој на странски туристи во РМ, и тоа за:

- Престој во Македонија со најмалку остварени три ноќевања со доручек, во сместувачки капацитети кои имаат важечко решение за категоризација;
- организиран групен превоз, со посебно закупени автобуси, авиони и возови, или закупени минимум десет места во наведените превозни средства, од местото на поаѓање на групата до местото на користење на услугата во сместувачкиот објект, при што возењето со автобус, авион, или воз, за време на престојот во РС Македонија не се вклучени, освен во случај на организиран групен превоз со закупен авион каде што се вклучени доколку Програмата содржи престој во РЦ Македонија со најмалку остварени три ноќевања со појадок во сместувачки капацитети кои имаат решение за утврдување на категорија на угостителски објект;
- организиран групен превоз на редовни авионски линии или редовен железнички и автобуски сообраќај со доаѓање и враќање на групата (најмалку десет лица во група), доколку Програмата содржи престој во РС Македонија со најмалку остварени две ноќевања со појадок, во категоризирани сместувачки капацитети и
- кружни тури кои се организираат во земјите од регионот (најмалку десет лица во група) со организиран превоз при поаѓање и заминување на авион, автобус

или воз доколку се остварат најмалку две ноќевања со појадик во РС Македонија и со најмалку едно ноќевање во земјите од регионот

претставуваат **државна помош** во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош, која како **шема на помош** во смисла на член 4 став (1) точка 1) од Законот за контрола на државната помош ја доделува Агенцијата за промоција и поддршка на туризмот и чие доделување е **дозволено** согласно член 8 став (2) точка б) од Законот за контрола на државната помош бидејќи се работи за помош наменета за унапредување на остварувањето на проекти од значаен економски интерес за Република Македонија.

Тужбата за поведување на управен спор не го одлага извршувањето на решението.

О б р а з л о ж е н и е

Согласно член 10 од Законот за контрола на државната помош (во натамошниот текст „Закон“), Комисијата за заштита на конкуренцијата (во натамошниот текст „Комисија“) е надлежна за оцена и надзор на секој облик на државна помош.

Притоа, секој давател на државна помош, дефиниран во член 6 став (1) од Законот е должен, согласно член 13 став (1) од Законот, до Комисијата да достави известување за секој план за доделување на нова или промена на постојната државна помош, без оглед дали истата се доделува како индивидуална помош или како шема на помош.

Во врска со субвенционирање на странскиот организиран туристички промет, Агенцијата за промоција и поддршка на туризмот со допис бр. 10-46/1 од 04.06.2025 година (Наш бр. 10-100 од 13.06.2025 година) достави известување за планирано доделување на помош врз основа на Програмата за промоција и поддршка на туризмот за 2025 година во согласност со Уредбата за начинот и постапката за поднесување на известување за доделување на државна помош, како и постапката за вршење надзор на постојната државна помош („Службен весник на Република Македонија“, бр. 142/11).

Комисијата оцени дека Известувањето доставено од страна на Агенцијата за промоција и поддршка на туризмот е уредно и ги содржи сите податоци предвидени во член 14 став (1) од Законот односно дека таквото известување по форма и содржина е во согласност со Уредбата за начинот и постапката за поднесување на известување за доделување на државна помош, како и постапката за вршење надзор на постојната државна помош (во натамошниот текст „Уредба“).

Освен Програмата за промоција и поддршка на туризмот за 2025 година (во натамошниот текст „Програма,“), Агенцијата за промоција и поддршка на туризмот во доставеното известување го наведе и правниот акт кој ги содржат правилата за доделување на помошта:

- Правилник за начинот, видот и висината на субвенциите („Службен весник на Република Северна Македонија,, бр. 70/25) (во натамошниот текст „Правилник,,)

За да се утврди дали една мерка преземена од страна на давателите на државната помош претставува државна помош, се оценува исполнувањето на кумулативен начин на четирите следни критериуми:

- таквата мерка да опфаќа трансфер на државни средства;
- да биде селективна;
- да претставува економска поволност за примателот и
- да има влијание врз конкуренцијата и трговијата

Комисијата утврди дека субвенционирањето на странскиот организиран туристички промет предвидено и пропишано во програмите содржани во Правилникот за начинот, видот и висината на субвенциите претставува државна помош заради фактот што:

- таквата мерка опфаќа трансфер на државни средства бидејќи средствата се доделуваат од буџетот на Агенцијата за промоција и поддршка на туризмот, која се појавува како давател на државната помош и иснесуваат 91.975.000 денари (9.975.000 денари на Сметка 637, 80.000.000 денари на Сметка 631, 2.000.000 денари на Сметка 787 и истите се планирани во Буџетот на Раздел 10003 – Агенција за промоција и поддршка на туризмот, Категорија 42 – стоки и услуги, 46 – Субвенции и трансфери и 48 – Капитални расходи). Доделувањето државни средства за намената субвенционирање на странскиот организиран туристички промет подразбира расход т.е. намалени приходи на државата;
- селективноста на мерката според Комисијата се гледа како во фактот на одредување само на еден економски сектор (туризмот) за поддршка, така и во делот на претпријатијата кои даваат таков вид на услуга во тој економски сектор. Само организаторите (туроператорите и туристичките агенции) кои ќе бидат во можност да доведуваат странски туристи за престој во државата ќе остварат субвенции. Другите организатори кои делуваат на овој сектор (пазар) и кои нема да бидат во можност да доведуваат странски туристи за престој во РС Македонија, ќе бидат оневозможени да бидат дел од таквата можност за добивање средства како субвенции од страна на државата – а овој факт според Комисијата исто така подразбира селективност. Освен од аспект на економскиот сектор, селективноста на оваа мерка според Комисијата може да се види и од аспект на тоа дека таквите субвенции ќе им се доделуваат само на мали и средни претпријатија, при тоа отстранувајќи ја можноста за добивање на такви субвенции за големите претпријатија;
- таквата мерка претставува поволност за примателот бидејќи со таквата доделена државна помош им се овозможува економска предност на пазарот споредено со другите конкуренти кои нема да добиваат таков вид субвенции т.е. државна помош

поради нивната неможност да доведуваат странски туристи за престој во РС Македонија и

- таквата помош има или може да има влијание врз конкуренцијата и трговијата затоа што се нарушува или може да се наруши конкуренцијата преку овозможување на економска предност на претпријатијата т.е. туроператорите и туристичките агенции кои ќе доведуваат странски туристи за престој во РС Македонија.

Од горенаведеното Комисијата заклучи дека субвенционирањето на странскиот организиран туристички промет предвидено и пропишано во програмите содржани во Правилникот претставува државна помош во смисла на член 5 став (1) од Законот заради фактот што таквата доделена помош подразбира расход на државата и истата ја нарушува или може да ја наруши конкуренцијата преку овозможување на економска предност на определено претпријатие која не би била можна без доделената државна помош или преку фаворизирање на производството на одредени стоки или давањето на одредени услуги. Ваквата државна помош доделена од страна на Агенцијата за промоција и поддршка на туризмот за субвенционирање на странскиот организиран туристички промет е дозволена во смисла на член 8 став (2) точка б) од Законот, бидејќи се работи за помош наменета за унапредување на остварувањето на проекти од значаен економски интерес за Република Македонија.

При испитување на доставената Програма, во која е предвидено да се субвенционира странскиот организиран туристички промет за сите програми предвидени во член 3 од Правилникот за начинот, видот и висината на субвенциите, Комисијата ги оценуваше програмите содржани во овој правилник како и висината на субвенциите кои треба да им се доделуваат на туроператорите и туристичките агенции за донесените странски туристи во РС Македонија со користење на одделни видови на превоз – автобуски превоз, авионски превоз, железнички превоз и кружни тури во регионот.

Во Правилникот е наведено дека субвенција можат да остварат организаторите, односно вршителите на туристичка дејност и на туроператорска дејност кои работат под услови и начин пропишани во Законот за туристичка дејност за висината на субвенции за донесување на странски туристи со користење автобуски превоз, субвенцијата може да се оствари само за однапред закупен автобус или закупени минимум десет места во редовни линии и тоа за:

- Албанија, Бугарија, Србија, Косово, Грција, Црна Гора, Босна и Херцеговина доделувајќи 10 евра во денарска противвредност по странски турист;
- Турција, Романија, Унгарија, Словенија, Хрватска доделувајќи 15 евра во денарска противвредност по странски турист и
- сите останати земји 20 евра во денарска противвредност по странски турист.

Во условите кои се предвидуваат за ваков вид транспорт исто така е наведено дека за доставното возење, празното возење од местото на поаѓање на групата и возењето за време на престојот во дестинацијата, не се добиваат субвенции. Исто така субвенција не може да се добие за автобуски трансфери од аеродромите до сместувачките објекти.

За начинот и условите кои треба да се исполнуваат од страна на организаторите за да имаат можност да добиваат субвенција со користење на воздушен туристички промет е предвидено дека: субвенција за авионскиот превоз по остварен странски турист организаторот може да добие со закуп на авион во целост, дел од авионот или за најмалку десет странски туристи кои сообраќаат на редовна авионска линија по донесен странски турист за сите воздухопловни пристаништа во РС Македонија. За ваков вид превоз висината на субвенцијата по постигнат странски турист изнесува:

- од европски дестинации 25 евра во денарска противвредност;
- од интерконтинентални дестинации, 45 евра во денарска противвредност;

За аранжманите по програмите од член 3 на Правилникот, за чартер превоз субвенцијата изнесува 25 евра во денарска противвредност по донесен странски турист за сите воздухопловни пристаништа во РС Македонија. Како исклучок од горенаведеното, за земјите од Бенелукс (Белгија, Холандија, Луксембург), Финска, Норвешка, Данска, Шведска, Русија, Украина, Обединети Арапски Емирати, Кина, Индија, Германија, Велика Британија, Ирска, Казахстан, Азербејџан, Катар, Соединетите Американски Држави, Јапонија, Израел, Австрија, Малезија, Јужна Кореја, Италија, Франција, Полска, Чешка и Шпанија висината на субвенцијата изнесува 65 евра во денарска противвредност. Висината на субвенцијата по постигнат странски турист од Словачка, Унгарија, Романија, Босна и Херцеговина, Србија, Албанија, Косово и Бугарија со остварени минимум три ноќевања со доручек, изнесува 35 евра во денарска противвредност.

Чартер превозот може да се одобри, превозот на првата група при доаѓање односно последна група при одене, организаторот да може да го организира со друго превозно средство, при што за таа група добива субвенција во износ од 15 евра во денарска противвредност по реализиран странски турист. Субвенција за чартер можат да добијат само организатори кои чартерот ќе го организираат на сопствен ризик. Ако чартерот го организира странска воздухопловна компанија на сопствен ризик, а организаторите на патувањата закупат дел од чартерот, субвенција може да добијат само доколку за закупените минимум десет места има пакет аранжман со минимум престој од три дена со услуга ноќевање со појадок, а нема да може да добие воздухопловната компанија. Во случај повеќе организатори да користат ист чартер авион, барање за субвенција поднесува организаторот закупопримач со целокупна документација од сите организатори. Барање за субвенција се поднесува за секоја дестинација/аеродром и секој лет. Во случај на неможност за слетување на договорениот аеродром од технички или други оправдани причини, ќе се признае слетување на најблискиот аеродром со доказ за причините за промена на аеродромот. За последен празен лет не може да се добие субвенција.

За железничкиот превоз висината на субвенцијата изнесува 15 евра во денарска противвредност по донесен странски турист. Субвенција може да се добие за закупен цел воз, закупен вагон или минимум закупени десет места на редовна линија на возот. Барањата за субвенции се поднесуваат за секое одредиште и секое возење. Исто така субвенција може да се добие и за автобуските трансфери од железничката станица до сместувачкиот капацитет доколку сместувачкиот капацитет е во град во кој нема железничка станица.

За комбинираните тури кои опфаќаат авионски превоз при доаѓање во дестинацијата, висината на субвенцијата изнесува 15 евра во денарска противвредност по донесен странски турист. За комбинираните тури кои опфаќаат автобуски превоз при доаѓање во дестинацијата, висината на субвенцијата изнесува 10 евра денарска противвредност по донесен странски турист.

Организаторот исто така може да добие субвенција за организирани групни (најмалку десет лица во група) кружни тури во регионот за странски туристи кои во РС Македонија доаѓаат со автобус или авион, односно на кружните тури ќе остварат најмалку две ноќевања со појадок во РС Македонија и со најмалку едно ноќевање во регионот. Висината на субвенцијата за ваков вид на донесување на туристи изнесува 15 евра во денарска противвредност по секој донесен странски турист. За кружните тури организаторот не може да добие субвенција по друг основ од овој правилник.

Заради горенаведеното, Комисијата за заштита на конкуренцијата одлучи како во диспозитивот на оваа решение.

Согласно член 26 став (3) од Законот за контрола на државната помош, тужбата не го одлага извршувањето на решението, освен во случај кога Комисијата за заштита на конкуренцијата ќе наложи враќање на незаконската или злоупотребената државна помош чие доделување не е дозволено.

Правна поука: Против ова решение може да се поднесе тужба за поведување на управен спор во рок од 30 дена од денот на приемот на решението.

КОМИСИЈА ЗА ЗАШТИТА НА КОНКУРЕНЦИЈАТА

ПРЕТСЕДАТЕЛ

М-р Малинка Силјановска-Николиќ